

איומים והזדמנויות לקראת 2011

איומים

- ✓ **האטה צפויה ב- 2011 בקצב הצמיחה העולמי, אשר תיגזר בעיקר מהכלכלות המפותחות, אליהן מופנה עיקר יצוא הסחורות הישראלי – האטה צפויה בקצב צמיחת הכלכלה האמריקאית¹, אליה מופנים כ- 30% מיצוא הסחורות של ישראל, לצד האטה גם בגוש האירו, אליו מופנים כ- 30% נוספים מיצוא הסחורות. לפיכך, צפוי הסחר העולמי של סחורות לרשום בשנה הקרובה האטה ניכרת בקצב התרחבותו: 5.9% בשנה הקרובה, לאחר 12.4% בשנת 2010.**
- ✓ **חוסר וודאות באשר ליציבות הכלכלית העולמית – למרות הצפי להמשך הצמיחה, הרי שעדיין ישנה רמה גבוהה ביותר של אי-וודאות וגורמי סיכון רבים, המאיימים על יציבותה של הכלכלה העולמית.**
- ✓ **עלייה קלה נוספת צפויה במחירי התשומות – לאחר זינוק חד במחירי מרבית חומרי הגלם לתעשייה בשנה החולפת, צפויים מחירי חומרי הגלם להישאר ב- 2011 ברמה גבוהה יחסית, תוך עליות מתונות. כך למשל, מדד חומרי הגלם התעשייתיים, אשר עלה בקרוב ל- 45% בממוצע שנת 2010, צפוי לעלות בכ- 5% נוספים בשנת 2011².**
- ✓ **מגמה של העלאות ריבית במדינות צומחות ברחבי העולם – ברזיל, הודו, אוסטרליה, קנדה, שבדיה ואפילו סין: כולן החלו בתהליך זהיר של העלאת ריבית במהלך 2010. בהנחה שתימשך הצמיחה המהירה באותן הכלכלות, יש לצפות שמגמה זו של העלאות ריבית תימשך גם במהלך 2011. לרשימה זו מצטרפת, כידוע, גם ישראל. עליית סביבת הריבית ברחבי העולם תומכת בריסון הביקושים והצמיחה.**
- ✓ **צפי לעליית פערי הריבית מול ארה"ב וגוש האירו- לפי הציפיות הנגזרות משוק ההון צפויה ריבית בנק ישראל להמשיך ולעלות במהלך שנת 2011 בכ- 1% עד 1.5%, זאת בעוד הריבית בארה"ב צפויה להישאר ללא שינוי לפחות עד סוף 2011. עליית פער הריבית צפויה להגביר את הלחצים לייסוף שערן של השקל ביחס לדולר, שהינו המטבע העיקרי שמשפיע על היצוא הישראלי (למעלה מ- 75% מעסקאות היצוא נקובות בדולרים).**
- ✓ **הייסוף בשער החליפין צפוי להימשך – המשך המדיניות המרחיבה בארה"ב, אשר תומכת בהחלשות הדולר בעולם, לצד התחזקות השקל על רקע פערי הריבית הצפויים, תתמוך להערכתנו במגמת הייסוף של השקל ביחס לדולר. מגמת הייסוף תפגע גם בשנת 2011 בכושר התחרות של היצוא הישראלי. כך, לפי סקר שערכה מחלקת המחקר הכלכלי של התאחדות התעשיינים¹⁵, במידה ושער החליפין יעמוד על כ- 3.5 ש"ח לדולר בממוצע, צפויה התעשייה לרשום הפסד עסקאות כולל (לשוק המקומי וליצוא) בשיעור של כ- 3.4%¹⁷, ואובדן מקומות תעסוקה (קיימים ו/או פוטנציאליים) בשיעור של 2.5%.**

¹ על פי תחזיות עדכניות של ה-Economist, ארה"ב צפויה לצמוח ב- 2011 ב- 2.2%, לאחר צמיחה של 2.7% ב- 2010. גוש האירו צפוי לצמוח בשיעור מתון של 0.9%, לאחר 1.6% ב- 2010.

² מדד Industrial raw materials, המפורסם על ידי ה-Economist.

- ✓ **מעבר קווי יצור ופיתוח לחו"ל** – המגמה של העברת קווי ייצור ופיתוח לחו"ל גוברת במהלך השנים ומאיימת על עתיד התעשייה המקומית. מסקר שערכה מחלקת המחקר הכלכלי בפברואר 2010, נמצא כי בתוך כשנתיים 45% ממפעלי התעשייה יהיו בעלי פעילות יצרנית בחו"ל.
- ✓ **תחזית זו מניחה יציבות במצב הביטחוני**. הידרדרות במצב הביטחוני תביא להרעה גם במצב הכלכלי.

הזדמנויות

- ✓ **צמיחה מהירה בשווקים המתפתחים** - בשנת 2011 צפויה צמיחה מהירה במדינות המתפתחות, המהוות כ- 30% מיצוא הסחורות הישראליות. הסטת הסחר לכיוון שווקים אלו, ובראשם סין והודו, הצפויות להתרחב בשנת 2011 בכ- 8.9% ו- 8.6%, בהתאמה³, מהווה פוטנציאל צמיחה משמעותי.
- ✓ **המשך המדיניות המרחיבה בארה"ב** – לפי מרבית ההערכות תישאר הריבית הנמוכה בארה"ב לפחות עד סוף 2011, כשבפתח יצאה לדרך תוכנית ההרחבה המוניטרית השנייה (QE2). המשך המדיניות המרחיבה, במידה ותצליח, תוכל למנוע האטה חדה יותר בכלכלה האמריקאית, ובכך תסייע למיתון ההאטה בסחר העולמי בכלל ולצמיחה בפרט.
- ✓ **קרקע פורייה להמשך הגידול בביקושים המקומיים מצד שוק העבודה** – הירידה המתמשכת בשיעור האבטלה במהלך השנה החולפת, לצד קליטת העובדים המואצת והגידול הריאלי בשכר הממוצע במשק, ימשיכו לתמוך בגידול הביקושים המקומיים.
- ✓ **סביבת מס תחרותית לתעשייה המייצאת** – בשנת 2011 תכנס לתוקף הרפורמה בחוק עידוד השקעות הון, לפיה שיעור מס החברות לתעשייה המייצאת⁴ ירד ל- 15% במרכז ו- 10% בפריפריה. בסופו של התהליך יגיע שיעור מס החברות לתעשייה המייצאת ל- 12% במרכז ו- 6% בפריפריה. מס החברות הנמוך בעולם.
- ✓ **פעילות מואצת בענף הבנייה** – לנוכח הביקושים הערים בענף הנדל"ן למגורים, צפויה להערכתנו בשנה הקרובה עלייה נוספת בהיקפי הבנייה הפרטית למגורים, אשר תתמוך בביקושים המקומיים למוצרי התעשיות הנלוות לענף זה.
- ✓ **עלייה בתחושת העושר של הציבור** – באוקטובר 2010 הגיע תיק הנכסים של הציבור לרמה הגבוהה בכ- 25% מרמתו ערב המשבר. אפקט העושר ימשיך לתמוך בביקושי הצרכנים המקומיים, שכן להערכתנו גם בשנה הקרובה יחול גידול בתיק הנכסים של הציבור, אם כי תוך האטה ניכרת בקצב.
- ✓ **תקציב דו-שנתי** – אישור תקציב דו-שנתי ל- 2011/12 יאפשר להוציא לפועל תכניות רב שנתיות, תוך קביעת סדרי עדיפויות יעילים, הקצאת תקציבים לסעיפים מחוללי צמיחה, וחיזוק אמינות המדיניות התקציבית.
- ✓ **שיתוף הפעולה הפורה בין ראשי המגזר העסקי להסתדרות** - מסייע ליישוב סכסוכי עבודה ולהקטנת מספר השביתות והעיצומים במשק, ולקידום רפורמות חשובות.

³ ע"פ תחזיות עדכניות של ה-Economist.
⁴ מעל 25% מהמחזור מופנה ליצוא.

תחזית לתעשייה בשנת 2011

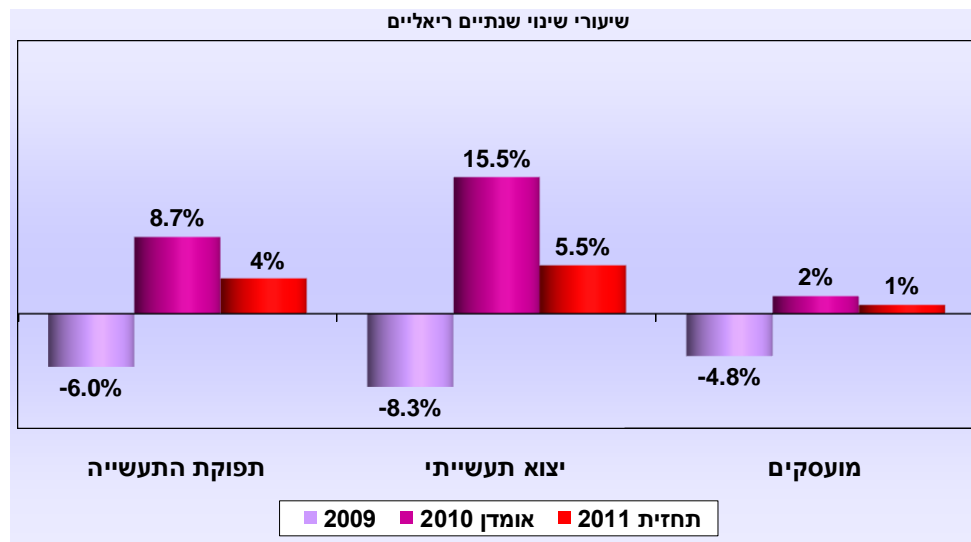
למרות אי הוודאות הגבוהה השוררת כיום באשר להתפתחויות בכלכלה העולמית וגורמי הסיכון הרבים המאיימים על יציבותה, מהווה התחזית המוצגת כאן תרחיש סביר, המשקף, להערכתנו, את המגמות הצפויות בשנה הקרובה⁵.

לאחר ההתאוששות המהירה שנרשמה בשנת 2010, צפויה בשנת 2011 האטה ניכרת בקצב צמיחת התעשייה:

■ גידול ריאלי ממוצע של כ- 4% צפוי בתפוקת התעשייה בשנת 2011, זאת לאחר גידול של כ- 8.7% בשנת 2010 ונסיגה של כ- 6% בשנת 2009.

■ ההאטה בתפוקת התעשייה תיגזר בעיקרה מהאטה ניכרת ביצוא התעשייתי: בשנת 2011 צפוי היצוא התעשייתי לרשום גידול ריאלי של כ- 5.5%, לאחר עלייה חדה, הנאמדת בכ- 15.5% בשנת 2010 ונסיגה של 8.3% בשנת 2009.

תחזית לתעשייה – 2011

■ האטה צפויה גם בקצב קליטת העובדים: גידול מתון יחסית, של כ- 1%, צפוי במצבת עובדי התעשייה (דהיינו, קליטה של למעלה מ- 3,500 איש), זאת לאחר גידול של כ- 2% בשנת 2010 ונסיגה חדה, של כ- 5% בשנת 2009.

■ לצד קליטת העובדים המתונה, צפוי גידול נוסף בשעות העבודה למועסק, כחלק ממגמת הגדלת ניצולת תשומות העבודה בתעשייה לרמתן ערב פרוץ המשבר.

■ על רקע ההאטה הצפויה בקצב הצמיחה, צפויה בשנת 2011 האטה ניכרת גם בקצב גידול פריון העבודה (תוצר לשעת עבודה): גידול של כ- 1% צפוי בפריון, לאחר זינוק של כ- 6% בשנת 2010.

⁵ מומלץ להתעדכן במהלך השנה באשר לעדכון התחזיות במחלקת המחקר הכלכלי של התאחדות התעשיינים, אשר עוקבת באופן שוטף אחר המגמות והתחזיות להתפתחויות הכלכליות בעולם.

■ על רקע ההתאוששות בפעילות והגידול המתמשך בפיריון העבודה, צפויים בשנת 2011 לחצים לעדכוני שכר, אשר צפויים להביא לשחיקה נוספת בכושר התחרות של התעשייה הישראלית. להערכתנו, **השכר בתעשייה** יעלה נומינלית במהלך⁶ שנת 2011 בכ- 5%, לאחר גידול נומינלי הנאמד בכ- 5.5% במהלך 2010.

■ **תחזית האינפלציה** לשנת 2011, כפי שנגזרת משוק ההון, עומדת על כ- 2.8%-2.9%⁷ ולפי בנק ישראל תהיה אף למטה מכך – 2.6%⁸, דהיינו בתוך תחום יעד המחירים של 1% עד 3%.

■ **תחזית שע"ח** עומדת על כ- 3.52 ₪ לדולר בסוף שנת 2011⁹.

■ **ריבית בנק ישראל** בסוף 2011, צפויה לעמוד, לפי בנק ישראל, על 3.3%²⁸.

⁶ סוף 2011 לעומת סוף 2010.

⁷ נכון לסוף דצמבר 2010.

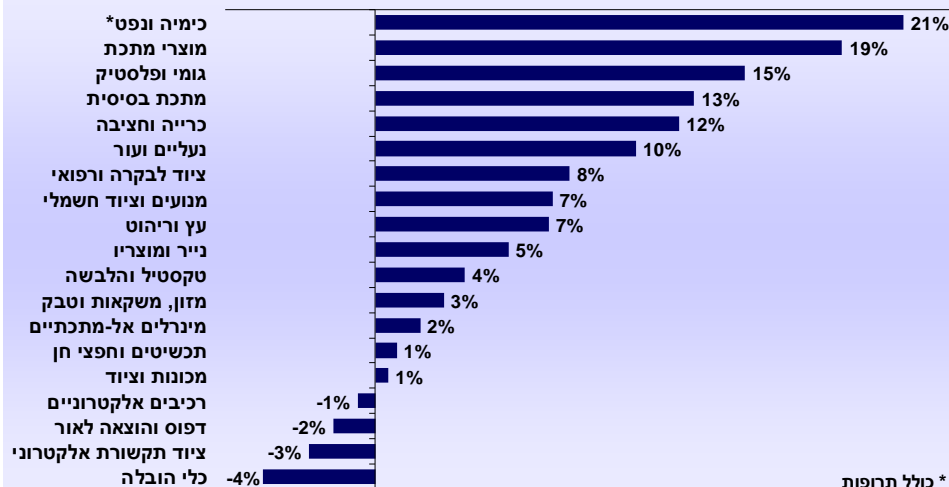
⁸ ע"פ הערכת חטיבת המחקר של בנק ישראל, אשר פורסמה ב- 27.12.10.

⁹ מקור: יונתן כץ, 26.12.10.

נספח פרוט ענפי - סיכום שנת 2010

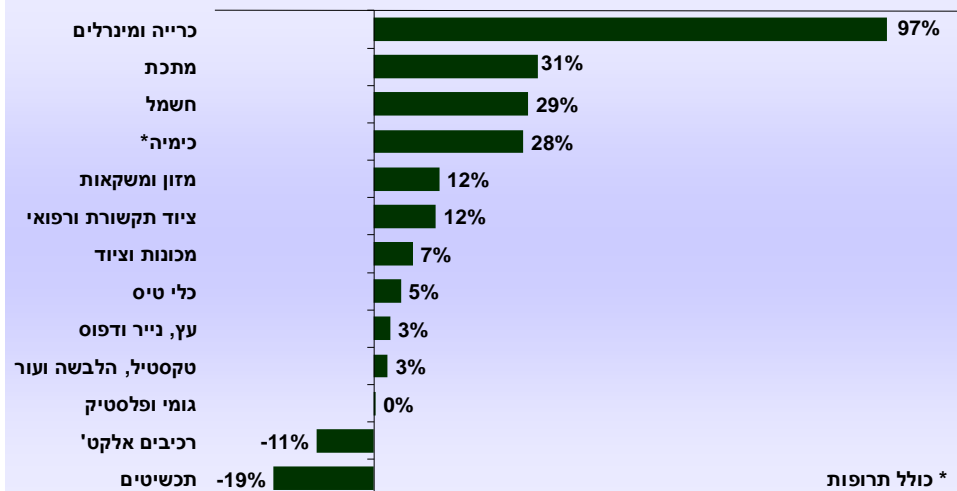
התפתחות תפוקת ענפי התעשייה

שיעורי שינוי ריאליים, ינואר - אוקטובר 2010 לעומת ממוצע 2009, נתונים מנוכי עונתיות

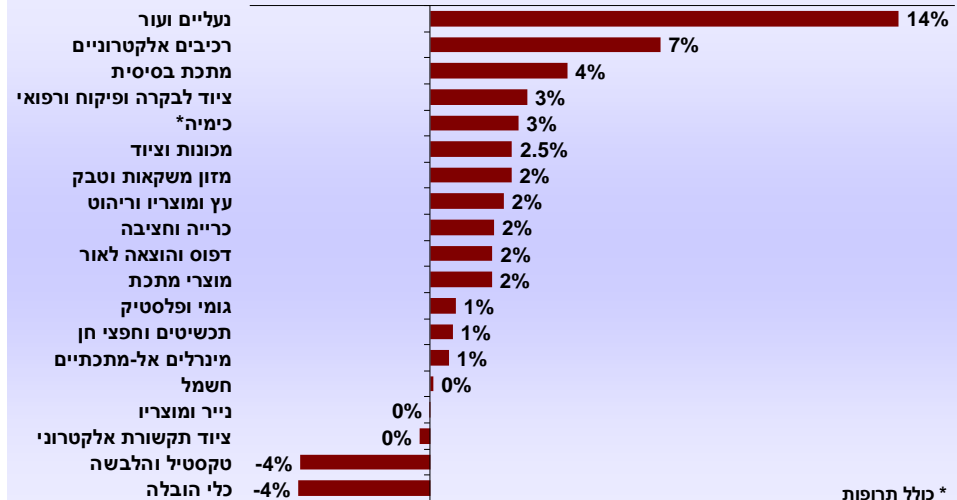
התפתחות היצוא בענפי התעשייה

שיעורי שינוי ריאליים, ממוצע ינואר-נובמבר 2010 לעומת ממוצע 2009, נתונים מנוכי עונתיות

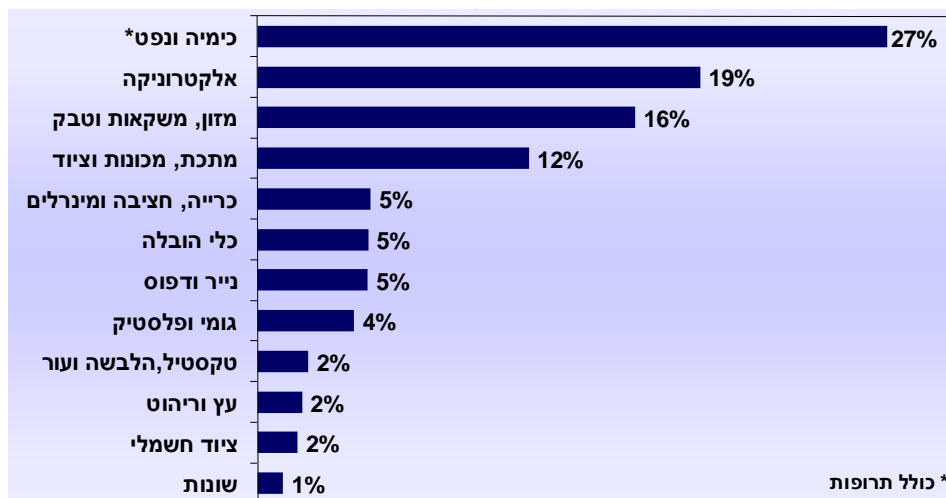
התפתחות מצבת העובדים בענפי התעשייה

שיעורי שינוי, ינואר - אוקטובר 2010 לעומת ממוצע 2009, נתונים מנוכי עונתיות

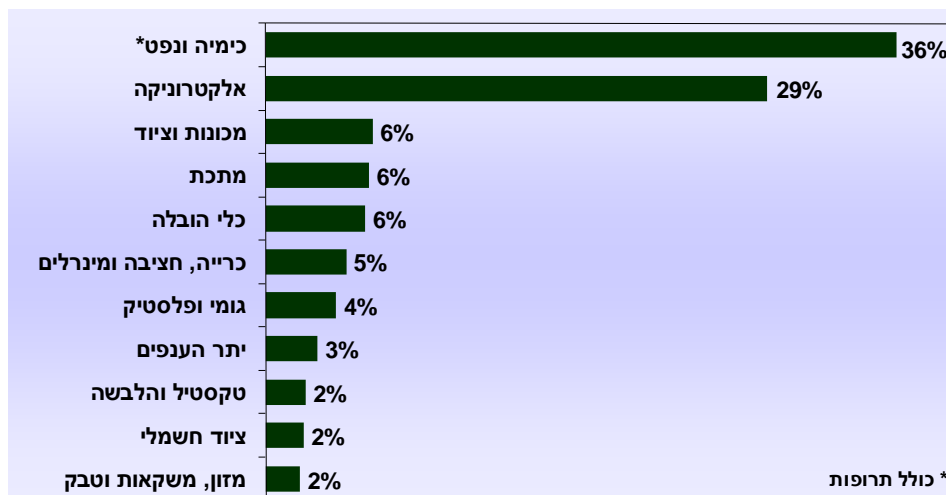

נספח התפלגות ענפית - 2010¹⁰

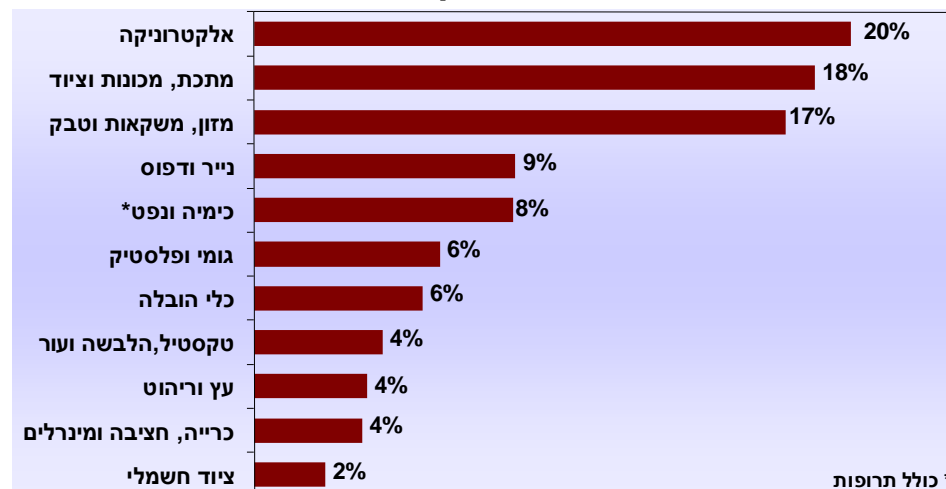
התפלגות מכירות התעשייה

התפלגות היצוא התעשייתי

התפלגות המועסקים בתעשייה

¹⁰ אומדנים לנתוני היצוא- בהתבסס על נתוני ינואר-נובמבר 2010; מכירות ותעסוקה - נתוני ינואר-אוקטובר 2010.

קבוצות ענפי התעשייה

<p>טכנולוגיה מעורבת עילית</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ כימיקלים וזיקוק נפט ■ מכונות וציוד ■ מנועים וציוד חשמלי <p>טכנולוגיה מסורתית</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ מזון, משקאות וטבק ■ טקסטיל והלבשה ■ עור והנעלה ■ נייר ומוצריו ■ דפוס והוצאה לאור ■ עץ ורהיטים 	<p>ענפי טכנולוגיה עילית</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ רכיבים אלקטרוניים ■ ציוד לבקרה ופיקוח וציוד רפואי ומדעי ■ ציוד תקשורת אלקטרוני ■ כלי טייס ■ תרופות <p>טכנולוגיה מעורבת מסורתית</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ כרייה וחציבה ■ מינרלים אל-מתכתיים ■ מוצרי גומי ופלסטיק ■ מתכת בסיסית ומוצרי מתכת ■ תכשיטים וחפצי חן
---	--

היקף התעשייה הישראלית המקומית*

2010 אומדן	2009	
95	82.3	מכירות (מיליארדי \$)
40	35.0	מזה: יצוא (מיליארדי \$)
354	347	מועסקים (באלפים)
11,600	11,100	שכר (בש"ח)

* הגדרה זו של התעשייה אינה כוללת את פעילות התעשייה הישראלית בחו"ל (קווי ייצור ומועסקים).

למידע נוסף ניתן לפנות לצוות מחלקת המחקר הכלכלי:

דפנה אבירם-ניצן, מנהלת המחלקה
ג'ולי שדה זלצר, ראש תחום ניתוחים כלכליים
חגית שמריהו, כלכלנית המחלקה
אדי פרקנסקי, כלכלן המחלקה

טלפון: 03-5198806